

СТАНДАРТ МІНІСТЕРСТВА НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ УКРАЇНИ

Безпека у надзвичайних ситуаціях

КОМПЛЕКТИ ЗАСОБІВ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ РЯТУВАЛЬНИКІВ

Класифікація й загальні вимоги

СОУ МНС 75.2-00013528-005:2011

Видання офіційне

Київ
МНС УКРАЇНИ
2011

ПЕРЕДМОВА

1 РОЗРОБЛЕНО: Український науково-дослідний інститут цивільного захисту МНС України (УкрНДІ ЦЗ МНС України)

РОЗРОБНИКИ: **Г. Долбіков; С. Замислов; В. Захаренко; Н. Корепанова** (науковий керівник); **С. Шишко; А. Ющенко**

2 ПРИЙНЯТО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ: наказ Міністерства надзвичайних ситуацій України від 19 грудня 2011 р. №1328

3 УВЕДЕНО ВПЕРШЕ

4 ЗАРЕЄСТРОВАНО: Науково-дослідний інститут стандартизації ДП "УкрНДНЦ" від 06 березня 2012 р. №32595752/2220

Право власності на цей документ належить МНС України.
Відтворювати, тиражувати і розповсюджувати його повністю чи частково на будь-яких носіях інформації без офіційного дозволу заборонено.
Стосовно врегулювання прав власності треба звертатися до МНС України

МНС України, 2011

ЗМІСТ

1	Сфера застосування.....	С. 1
2	Нормативні посилання.....	2
3	Терміни та визначення понять.....	2
4	Класифікація комплектів засобів індивідуального захисту рятувальників.....	4
5	Загальні вимоги.....	6
	Додаток А Бібліографія.....	9

СТАНДАРТ МІНІСТЕРСТВА НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ УКРАЇНИ

Безпека у надзвичайних ситуаціях

КОМПЛЕКТИ ЗАСОБІВ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ РЯТУВАЛЬНИКІВ

Класифікація й загальні вимоги

Безопасность в чрезвычайных ситуациях

КОМПЛЕКТЫ СРЕДСТВ ИНДИВУДУАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ СПАСАТЕЛЕЙ

Классификация и общие требования

Safety in emergencies

KITS OF PERSONAL SAFETY MEANS FOR RESCUERS

Classification and general requirements

Чинний від 2011-12-30

1 СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

1.1 Цей стандарт установлює класифікацію й загальні вимоги до комплектів засобів індивідуального захисту рятувальників від впливу небезпечних речовин та продуктів згоряння під час проведення аварійно-рятувальних робіт.

1.2 Цей стандарт застосовують Оперативно-рятувальна служба цивільного захисту, спеціальні, спеціалізовані аварійно-рятувальні служби і формування спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації державної політики у сфері цивільного захисту, аварійно-рятувальні служби і формування органів виконавчої влади, місцевого самоврядування та підприємства, установи, організації усіх форм власності, що проектують, виготовляють або використовують комплекти засобів індивідуального захисту рятувальників.

1.3 Цей стандарт не поширюється на засоби індивідуального захисту гірничо-рятувальних підрозділів.

2 НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

У цьому стандарті є посилання на такі стандарти:

ДСТУ 2272:2006 Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять

ДСТУ 4933:2008 Безпека у надзвичайних ситуаціях. Техногенні надзвичайні ситуації. Терміни та визначення основних понять

ДСТУ EN 132:2004 Засоби індивідуального захисту органів дихання. Терміни та піктограми (EN 132:1998, IDT)

СОУ МНС 75.2-00013528-002:2010 Безпека у надзвичайних ситуаціях. Фільтрувальні засоби індивідуального захисту органів дихання населення у надзвичайних ситуаціях. Класифікація й загальні технічні вимоги.

3 ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

У цьому стандарті використано такі терміни:

– аерозоль, автономний дихальний апарат з лінією стисненого повітря, автономний регенерувальний дихальний апарат, ізолювальний дихальний апарат, навколишнє повітря, опір диханню, пара, пил, час захисної дії \bar{t} згідно з ДСТУ EN 132;

– вогнегасна речовина, небезпечний чинник пожежі, продукти згоряння \bar{t} згідно з ДСТУ 2272;

– небезпечна речовина, небезпечна хімічна речовина, небезпечна біологічна речовина, радіоактивне забруднення, хімічне забруднення, зона радіоактивного забруднення, зона хімічного забруднення, зона біологічного зараження \bar{t} згідно з ДСТУ 4933.

Нижче подано терміни, додатково використані у цьому стандарті, та визначення і скорочення позначених ними понять:

3.1 комплект засобів індивідуального захисту

Сукупність засобів індивідуального захисту, що захищають шкіру, органи дихання та очі людини від негативного впливу пилу, аерозолів, пари, газів, рідкої

фази радіоактивних речовин, небезпечних хімічних, біологічних та бойових отруйних речовин, а також від небезпечного чинника пожежі, продуктів згоряння, теплового та іонізувального випромінювання

3.2 засіб індивідуального захисту; ЗІЗ

Спорядження, що призначається для носіння користувачем та його захисту від негативного впливу однієї або кількох видів небезпеки зокрема пилу, аерозолів, пари, газів, рідкої фази радіоактивних речовин, небезпечних хімічних, біологічних та бойових отруйних речовин, а також від небезпечного чинника пожежі, продуктів згоряння, теплового та іонізувального випромінювання

3.3 засіб індивідуального захисту органів дихання; ЗІЗОД

Пристрій, що призначений для захисту органів дихання користувача від негативного впливу однієї або кількох видів небезпеки зокрема пилу, аерозолів, пари, газів, рідкої фази радіоактивних речовин, небезпечних хімічних, біологічних та бойових отруйних речовин та продуктів згоряння

3.4 фільтрувальний засіб індивідуального захисту органів дихання

Пристрій, який очищує повітря, що вдихається користувачем з навколишнього середовища, від пилу, аерозолів, пари, газів, рідкої фази радіоактивних речовин, небезпечних хімічних та біологічних речовин за допомогою фільтрів

3.5 ізолювальний засіб індивідуального захисту органів дихання

Пристрій, що ізолює органи дихання користувача від навколишнього середовища і забезпечує його дихальною сумішшю, яка надходить із спеціального резервуара

3.6 засіб індивідуального захисту шкіри

Спеціальне спорядження, одяг, взуття, рукавиці, що забезпечують захист шкіри людини від негативного впливу пилу, аерозолів, пари, газів, рідкої фази радіоактивних речовин, небезпечних хімічних, біологічних та бойових отруйних речовин, а також від небезпечного чинника пожежі, продуктів згоряння, теплового та іонізувального випромінювання

3.7 ізолювальний засіб індивідуального захисту шкіри

Спеціальне спорядження, одяг, взуття, рукавиці, що ізолюють шкіру людини

від впливу небезпечних речовин

3.8 фільтрувальний засіб індивідуального захисту шкіри

Одяг, взуття та рукавиці виготовлені із спеціальних матеріалів, що забезпечують нейтралізацію і сорбцію небезпечних хімічних речовин і перешкоджають їх проникненню до шкіри людини

4 КЛАСИФІКАЦІЯ КОМПЛЕКТІВ ЗАСОБІВ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ РЯТУВАЛЬНИКІВ

4.1 Комплекти ЗІЗ за рівнем захисних властивостей поділяють на три категорії згідно з [1].

4.1.1 Комплект ЗІЗ першої категорії

4.1.1.1 Комплект ЗІЗ першої категорії призначений для індивідуального захисту рятувальників під час проведення робіт у зоні з невисокою концентрацією хімічного, радіоактивного забруднення чи біологічного зараження, та індивідуального захисту населення при перебуванні у цій зоні.

4.1.1.2 Комплект ЗІЗ першої категорії рекомендується використовувати для індивідуального захисту рятувальників при виконанні робіт на відстані більше ніж 500 м від джерела небезпеки.

4.1.1.3 До складу комплекту ЗІЗ першої категорії належать:

- фільтрувальний ЗІЗОД згідно з СОУ МНС 75.2-00013528-002;
- захисний фільтрувальний костюм;
- гумове та шкіряне спеціальне взуття;
- гумові, шкіряні, брезентові та бавовняні рукавиці.

4.1.2 Комплект ЗІЗ другої категорії

4.1.2.1 Комплект ЗІЗ другої категорії призначений для індивідуального захисту рятувальників під час проведення робіт у зоні хімічного, радіоактивного забруднення чи біологічного зараження або у разі забруднення повітря продуктами згоряння.

4.1.2.2 Комплект ЗІЗ другої категорії рекомендується використовувати для індивідуального захисту рятувальників при виконанні робіт на відстані від 50 м до 500 м від джерела небезпеки.

4.1.2.3 Комплект ЗІЗ другої категорії призначений для рятувальників, які пройшли спеціальну підготовку і атестовані згідно з [2].

4.1.2.4 До складу комплекту ЗІЗ другої категорії належать:

- фільтрувальний ЗІЗОД згідно з СОУ МНС 75.2-00013528-002;
- захисний ізолювальний костюм;
- захисний фільтрувальний костюм;
- гумове та шкіряне спеціальне взуття;
- гумові, шкіряні, брезентові та бавовняні рукавиці.

Примітка. Для короткочасного захисту від небезпечних речовин і виходу із зони забруднення у складі комплектів ЗІЗ другої категорії можуть бути передбачені засоби аварійного рятування (саморятувальники) згідно з 6.1.1.43 СОУ 75.2-00013528-002.

4.1.3 *Комплект ЗІЗ третьої категорії*

4.1.3.1 Комплект ЗІЗ третьої категорії призначений для індивідуального захисту рятувальників під час проведення робіт у зоні хімічного, радіоактивного забруднення чи біологічного зараження або у разі:

- забруднення чи зараження повітря;
- безпосереднього контакту з твердою або рідкою радіоактивною речовиною чи небезпечною хімічною, біологічною речовиною;
- впливу низьких або високих температур, відкритого полум'я;
- механічного впливу.

4.1.3.2 Комплект ЗІЗ третьої категорії рекомендується використовувати для індивідуального захисту рятувальників під час ліквідації аварії безпосередньо на об'єкті або поблизу нього на відстані менше ніж 50 м від джерела небезпеки.

4.1.3.3 Комплект ЗІЗ третьої категорії призначений для рятувальників спеціальних (спеціалізованих) формувань, що пройшли спеціальну підготовку і атестовані згідно з [2].

4.1.3.4 До складу комплекту ЗІЗ третьої категорії належать:

- ізолювальний ЗІЗОД (автономні регенерувальні дихальні апарати зі стисненим киснем або зі стисненим киснем і азотом та (або) апарати дихальні легкої конструкції з лінією стисненого повітря);
- захисний ізолювальний костюм;

- захисний фільтрувальний костюм;
- гумове та шкіряне спеціальне взуття;
- гумові, шкіряні, брезентові та бавовняні рукавиці.

4.1.3.5 Комплект ЗІЗ третьої категорії використовують з автономною системою життєзабезпечення або без неї.

Примітка. У комплектах ЗІЗ другої та третьої категорії можна використовувати скомбіновані (фільтрувально-ізолювальні) ЗІЗОД.

5 ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ

5.1 Комплекти ЗІЗ повинні відповідати вимогам, наведеним у таблиці 1.

Таблиця 1 – Вимоги до комплектів ЗІЗ

№ з/п	Найменування вимог	Параметри для комплектів ЗІЗ за категоріями		
		1	2	3
1	Тривалість роботи рятувальника (хв), який виконує дозоване фізичне навантаження з енерговитратами 320 Вт за температури 25 °С та режимі: 20 хв. праця, 10 хв. відпочинок	240-360	120	60
2	Час захисної дії комплекту від небезпечної речовини, хв.	240-360	120	60
3	Захист від рідкої фази небезпечної речовини за виключенням затікання до конструктивних елементів комплекту, хв, більше ніж: для рук і ніг; для голови і тіла	- -	7 2	20 20
4	Захист від обливання небезпечною речовиною більше ніж, хв.	-	-	10
5	Захист від відкритого полум'я, с	-	-	10
6	Стійкість до інфрачервоного випромінювання з інтенсивністю 0,33 кал/см ² •с за температури навколишнього повітря 200 °С, хв.	-	-	10
7	Кратність оброблення матеріалів ЗІЗ знезаражуючим (дегазуючим, дезинфікуючим) розчином, разів, не менше ніж: після впливу рідкої фази небезпечної речовини; після впливу парової (газової) фази небезпечної речовини	- -	- 5	1 5
8	Час переведення комплекту з положення "напоготові" у "бойове" не більше ніж, с	10	300	300
9	Опір диханню у разі навантаження середньої важкості (30 л/хв.), мм вод. ст. - для ізолювальних ЗІЗОД не більше ніж - для фільтрувальних ЗІЗОД не більше ніж	- 20	50 20	50 -
10	Температура повітря, що вдихається, не вище ніж, °С	-	40	40
11	Об'ємний вміст СО ₂ у повітрі, що вдихається, не більше ніж, %	1,5	2,0	2,0
12	Маса комплекту ЗІЗ не більше ніж, кг	3	15*	25*
13	Час технічного обслуговування комплекту ЗІЗ після перебування у ньому не більше ніж, хв.	-	60	60
* При масі дихальних апаратів не більше ніж 12,5 кг				

5.2 Експлуатаційні вимоги до комплектів ЗІЗ

5.2.1 Комплекти ЗІЗ не повинні втрачати експлуатаційні властивості за таких кліматичних умов:

- температури повітря від мінус 40 °С до 40 °С;
- відносної вологості повітря від 30% до 98%.

5.2.2 Складові частини комплектів ЗІЗ у пакуванні виробника повинні бути стійкими до впливу ударних навантажень у разі десятикратного падіння на бетон з висоти 0,5 м.

5.2.3 Матеріали, із яких виготовляються комплекти ЗІЗ, їх елементи та складові частини повинні бути стійкими до впливу дезактивуючих, дегазуючих, дезінфікуючих, знезаражуючих речовин та вогнегасних речовин.

5.2.4 Комплекти ЗІЗ мають бути виготовлені із матеріалів, які не повинні горіти.

5.2.5 Ймовірність безвідмовної роботи комплектів ЗІЗ другої та третьої категорії повинна бути більше ніж 95 % протягом 10 і 50 циклів використання відповідно (20 хв. – робота, 10 хв. – відпочинок).

5.2.6 Термін збереженості комплектів ЗІЗ захисних, експлуатаційних та ергономічних показників під час знаходження у приміщеннях, що не опалюються, повинен бути більше ніж 5 років за температури навколишнього повітря від мінус 40 °С до 40 °С.

5.2.7 Всі складові частини комплектів ЗІЗ не повинні викликати подразнюючу і токсичну дію на шкіру, слизову оболонку очей та верхніх дихальних шляхів.

5.2.8 Комплекти ЗІЗ повинні мати таку конструкцію, яка забезпечує виконання основних завдань, що покладені на рятувальників.

5.2.9 Комплекти ЗІЗ повинні забезпечуватись мінімальною кількістю спеціального устаткування для підготування до роботи і заправлення необхідними компонентами.

5.2.10 Для комплектів ЗІЗ другої і третьої категорії повинні бути передбачені транспортні засоби, щоб перевозити їх до місця виконання робіт.

5.2.11 Протягом всього терміну використання комплекту ЗІЗ потрібно не менше ніж один раз на рік провадити спеціальний лабораторний контроль щодо якості захисних матеріалів та інших складових частин комплекту.

5.2.12 Комплекти ЗІЗ другої і третьої категорії повинні мати таку конструкцію, яка забезпечує:

- взаємозамінність, сумісність і сполучуваність його складових частин;
- можливість одягання і зняття самостійно;
- можливість використання разом з ізолювальними дихальними апаратами різної конструкції та принципів дії.

5.2.13 Комплекти ЗІЗ другої і третьої категорії повинні мати яскраві розпізнавальні смуги та знаки.

5.2.14 Ізолювальні комплекти ЗІЗ необхідно споряджувати звуковим індикатором, який не менше ніж за 10 хв. попереджує рятувальника про те, що закінчується його термін перебування у комплекті.

5.2.15 Комплекти ЗІЗ третьої категорії повинні бути забезпечені засобами бездротового зв'язку.

5.2.16 У комплектах ЗІЗ першої та другої категорії має бути передбачена можливість ведення переговорів за допомогою голосу.

5.2.17 У конструкції ЗІЗОД комплектів ЗІЗ другої та третьої категорії потрібно передбачити можливість монтажу системи для проведення штучного дихання постраждалому.

5.2.18 Матеріали, з яких виготовляються комплекти ЗІЗ, повинні відповідати санітарним нормам та мати гігієнічний сертифікат.

ДОДАТОК А

(довідковий)

БІБЛІОГРАФІЯ

1 Технічний регламент засобів індивідуального захисту, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2008 року № 761

2 Закон України "Про аварійно-рятувальні служби" від 14.12.1999 № 1281-XIV

3 Методичні рекомендації з охорони праці при виконанні робіт під час ліквідації надзвичайних ситуацій, пов'язаних з транспортуванням шкідливих, вибухонебезпечних, легкозаймистих речовин, затверджені наказом МНС України від 27.01.2009 № 56

4 Правила вибору та застосування засобів захисту органів дихання, затверджені наказом Держгірпромнагляду України від 28.12.2007 № 331, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 04.04.2008 за № 285/14976

5 Положення про порядок забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту, затверджене наказом Держгірпромнагляду від 24.03.2008 № 53, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 21.05.2008 за № 446/15137

6 Рекомендації щодо захисту особового складу підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту МНС України під час гасіння пожеж та ліквідації наслідків аварій за наявності небезпечних хімічних речовин (аміак, хлор, азотна, сірчана, соляна та фосфорна кислоти), затверджені наказом МНС України від 13.10.2008 № 733

7 Закон України "Про підтвердження відповідності" від 17.05.2001 № 2406-III.

8 Порядок проведення державної санітарно-епідеміологічної експертизи, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 09.10.2000 № 247, зареєстрований у Мін'юсті України 10.01.2001 за № 4/5195

9 Державні гігієнічні нормативи. Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97), затверджені постановою Головного державного санітарного лікаря України від 01.12.1997 № 62

10 ДСТУ 4676:2006 Система розроблення та поставлення продукції на

виробництво. Засоби індивідуального захисту. Основні положення

11 ДСТУ 7239:2011 Система стандартів безпеки праці. Засоби індивідуального захисту. Загальні вимоги та класифікація

12 ДСТУ EN 340-2001 Одяг спеціальний захисний. Загальні вимоги (EN 340:1993, IDT)

13 ДСТУ EN 14594:2008 Засоби індивідуального захисту органів дихання. Апарати дихальні легкої конструкції з лінією стисненого повітря та безперервним подаванням повітря. Вимоги, випробування, маркування (EN 14594:2005, IDT)

14 НРБУ–97 Державні радіаційні нормативи. Норми радіаційної безпеки України (наказ МОЗ України від 14.07.1997 № 208)

15 ГОСТ Р 22.9.05–95 Безопасность в чрезвычайных ситуациях. Комплексы средств индивидуальной защиты спасателей. Общие технические требования (Безпека у надзвичайних ситуаціях. Комплекси засобів індивідуального захисту рятувальників. Загальні технічні вимоги)

Код УКНД 13.340; 13.200

Ключові слова: засіб індивідуального захисту, засіб індивідуального захисту органів дихання, засіб індивідуального захисту шкіри, категорія, комплект, небезпечна біологічна речовина, небезпечна хімічна речовина, час захисної дії.

Перший заступник
начальника УкрНДІЦЗ МНС України

О. Євдін

Науковий керівник,
заступник начальника відділу
нормативно-правового забезпечення
науково дослідного центру
нормативно-правового регулювання
УкрНДІЦЗ МНС України

Н. Корепанова

Відповідальний виконавець,
науковий співробітник відділу
нормативно-правового забезпечення
науково дослідного центру
нормативно-правового регулювання
УкрНДІЦЗ МНС України

С. Замислов

Виконавець,
начальник відділу радіаційного і
хімічного захисту та евакуаційних
заходів Департаменту цивільного
захисту МНС України

Г. Долбіков

Виконавець,
головний спеціаліст відділу
радіаційного і хімічного захисту та
евакуаційних заходів Департаменту
цивільного захисту МНС України

В. Захаренко

Виконавець,
головний спеціаліст відділу
радіаційного і хімічного захисту та
евакуаційних заходів Департаменту
цивільного захисту МНС України

С. Шишко